

Iz Ptujске okolice. (Kriv prerok.) Vsi pravicoljubni narodnjaki se radujejo nad zmago jednakopravnosti in pravice, posebno pa občinski predstojniki, da svobodno slovenski urađujejo. Pa komaj smo to pridobili, nam že ta čuden Celjankin mladič, ta potuhnjeni liberallec z imenom „Kmetski prijatelj“ hoče mir kaliti, in nas v stare zadrege spraviti. Kako resno se on prilizuje kmetskemu narodu: vse narodne Slovence bi rad ponemčil, v svoj zviti koš spravil, za nos vodil in osramotil; tudi naš razumljivi slovenski jezik predrugačil, kakor namreč on v svojem 1. šte. piše, imenuje: davkarije štibernice, uradnike šribarje ali beamterje in dosta takih. Sploh naše nam podučljive časnike grdi, in naš slovenski jezik imenuje: „novo špraho in izveličavno slovenščino“. Vprašam toraj — znaš li in rabiš ti „Prijatelj“ pravo slovenščino? Popisuje na dalje v 3. šte., da že tri leta Čehi, Poljaki, klerikalci in naši prvaki Avstrijo vladarijo (!) in da še niso nič za blagostanje kmetskega stana storili, in da naši poslanci samo za svojo dobro delajo, za kmetski blagor in njegovo prazno skledo pa časa nimajo in se nočejo skrbeti — Vprašam — nam hočeš li ti zvita buča s svojimi nemškutarji našo prazno skledo napolniti, davke polajšati, in s svojo hinavsko pisarijo nam blagostanje pripraviti? Naznanja tudi, da so v Laški postaji zraven Celja s prevažanjem tovrnega vlaka šte. 191. levo nogo zmečkali — pa komu! menda tebi „Kmetski prijatelj“? Mislím, da ne, ker tako v obilnem številu k nam brez naročnine prihajaš. Tudi imenuje nekega dr. Schöbl-na škofa Ljutomerskega, in da je že pastirski list izdal — jaz pa vprašam! je li tebi „izvoljeni prijatelj“ ta škof svoj pastirski list doposlal? da vse tako na tenko od njega in o njem pisariš! Take in dosta drugih otrobov piše ta lehkomišlenec, da se vsakemu pametnemu kmetu lahko studi, ker sploh vse, kar je narodnosti, in enakopravnosti potrebnega in podučljivega, graja, le kar on liberalno-nemčurskega piše in izdaja, le to hvali. Zatorej narodnjaki! ki ste že ta list dobili, ker je izdatelj močno darežljiv z njim, pošljite ga kar hitro nazaj, in mu z menoj vred željo izrazite — da če nima nič boljšega pisariti, naj se gre v Ameriko na tisto papirnató železnico vozit, si naj petroleja iz tistih papirnatih sodov priskrbi, in se naj v tiste pavalnate hiše nastani, ktere on v 3. šte. resno popisuje; in naj tam pri ameríkanskih divjakih svoje neumnosti uganja.

A. M.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Svítli cesar obiščejo jutér 8. sept. Celovec, kder so pred 26 leti s cesarico se bili mudili. Od Celovca podajo se v Beljak, Trebiž, potem črez Bovec, v Koborid in Gorico, od ondó se peljajo po železnici v Pulj (Polo) in dalje dne 17. sept. po morji v cesarski grad Mi-

ramare nad Trstom. Od tega grada obiščejo po morji potem tržaško razstavo s cesarico vred, cesarjevičem in cesarično. Dne 19. sept. odpeljajo se nad Zidani most in Prgarsko v Budimpešto. — Deželni zbor kranjski zboruje; nemčurska večina je tudi 4 Slovence izvolila v finančni odsek zraven bodikaj Vesteneka; to je Slovence tako razžalilo, da nobeden ne vstopi v odsek, zraven Vesteneka neče nobeden sedeti. — Ob jednom zborujejo tudi deželni zbori: gališki, česki, moravski, šlezki, gornje- in spodnje-avstrijski, koroški, salcburški in predarlski; znamenito je to, da je vlada moravskemu zboru naročila, naj velike deželne doklade vrže na vse cesarske davke, ne samo na gruntne; s tem bi 250.000 fl. gruntni posestniki menje plačali; toda liberalni judi in nemci še imajo ondi večino in so uže enkrat podoben nasvet zavrgli, nov dokaz, da nemški liberalci kmetu niso pravi prijatelji, ampak tlačitelji; bržčas bodo vladin nasvet zopet zavrgli. — Hrvatom se pod magjarskim strahovanjem slaba godi, magjarsčina in nemščina se šopiri čedalje huje z Judi vred, narod pa ubožava; obžalovati pa je večni razpor med Hrvati in Srbi. — V Piranu v Istriji zaprli so več lahonov, ki so baje v zvezi z zločinci, ki so v Trstu bombe metali. — Na gimnaziji v Sarajevu bode letos vsak dijak prisiljen učiti se magjarski. Iz Črnogore vrnolo se je 300 vstašev domov. — Čudna vest poroča se iz Ruskega, da baje ondi naša vlada konje kupuje za vojaške potrebe. Tudi poročajo, da se naša vlada z Rusko pogaja zastran jutrovih dežel in Turčije. Vendar to je resnično, da je naš poslanik iz Ruskega prišel na Dunaj pogovarjat se z našim ministrom zunanjih zadev.

Vnanje države. Egipcani so prvi napad Angležev vendar odbili, kajti uže celi teden se ti ne upajo naprej. Wolseley prosi vedno več vojakov, čeravno jih je precej uže iz Indije dobil. Kedar jih ima 15.000 mož skupaj in 45 kanonov, hoče zopet udariti na Arabi-pašo. Ta stoji dobro utrjen za šancami v Kebiru. Na pomoč mu hiti divji Mohamed-Svesin iz Tripolitanskega. Kolera pa se je pritepla iz Indije in nadleguje Angleže. Turški sultan pošlje sedaj vojakov v Egipt, ki smejo pri Portsaidu na kopno stopiti in Angleže podpirati; to mu bodo mohamedani hudo zamerjali. — Grki so hoteli boj nadaljevati zoper Turke pa evropske vlade jim to branijo. — Srbski kralj hoče domov prišedši iz Ischelna obiskati bolgarskega kneza v Ruščuku. — Zavoljo nibilistov je kronanje ruskega carja preloženo. — Na pruskem Nemškem imajo nov verski prepír zavoljo mešanih zakonov, kder je n. pr. mož lutovec, žena pa katoličanka, katoliška cerkva ne vidi rada takih zakonov in privoli, ako se obeča, da se bodo otroci kedaj v katoliškeji veri izrejevali; temu pa lutovci in liberalci ugovarjajo. — Francozi so prusakom v Parizu „Wacht am Rhein“ kroležim tako zamerili, da jim službe in stanovanja odpovedavajo. V ne-

katerih krajih so delavci tako neverni, da rušijo cerkve, izganjajo mešnike, podirajo križe. — V Irlandiji so policaji zahtevali večjo plačo, ko je niso dobili, začeli so rabuko, da je vojaštvo moralo jih iti mirit. — Predsednik severo-ameriške republike, Arthur, je nevarno zbolel. — V Koreji, za Kitajskim, nastal je strahovit punt; zaklali so kraljico, kraljevega sina, 13 ministrov, samo kralj je morivcem všel. — Na Japonskem in še huje na otoku Manilla razsaja strašna kolera; vsaki dan umerje po 300 ljudi, v 14 dneh jih je umrlo 4550.

Za poduk in kratek čas.

Naš domači regiment šte. 47.

IX. Celih 10 let uživala je Avstrija mir. Skalil ga je francoski cesar Napoleon III. in pijemontski kralj Viktor Emanuel. Ta moža sta sklenola našemu cesarju vzeti Lombardijo, iz Modene, Parme, Toškane, Neapola pregnati tamošnje vladarje, papežu odškrenoti mogoče velik kos njemu lastne dežele in tako pot nadelati zedinjenej Italiji pod kraljem pijemontskim, Francozi pa bi naj pograbili Savojsko in lepo Nizzo ob Srednjezemskem morji.

Uže ob novem letu 1859 smo lahko spoznali, da se bližamo hudej vojski. No, in vlada je začela orožati. Naš regiment je vsled tega uže meseca februarja dobil 500 in marta 600 novincev v Milan. Takrat je štel regiment 4 kompanije grenadirjev in 5 bataljonov rednih pešakov in 6. bataljon v Mariboru kot depot-bataljon. Izmed oficirjev naj bodo sledeči imenovani:

Oberst plem. Docteur, oberstlajtnant baron Prohaska, majori: Catti, Schmoll, Staravašnik, Poche, Skalicki, Vošilda; stotniki: Pipan, Konrad Seidl, znani poznejši kamški strah v penziju, Willibald Götz, itd.; nadlajtnanti: August Gomilšak, Matija Poterč, And. Škerget, Valentin Klemenčič, Blaž Veršič, Konstantin vitez Latterer, Ant. Janšič, Vinko Mlinarič, Martin Podgoršek, Anton Pipan; lajtnanti: Štefan Pliberšek, Brežič, Janez Schmidinger, Kralj, Albin Pak, Ludvik Kokol, Fried. Špenkuš, Simon Hauptmann, Ed. Lasbaher, France Mally ali Malek, doma na Stražéh v občini Selci, fari Roperčki v Slov. Goricah, v mladosti sosed in šolski tovarš pisatelju teh vrstic. Celi regiment pod orožje pozvan je imel šteti: 166 oficirjev in 6720 mož v 32 kompanijah, 76 konj, 29 vozov, 1 kovačnico in 1 voz za bolenike. Regimentni adjutant bil je Jožef plem. Svetič, vojaški kaplan pa č. g. Dragotin Ripšl, velezaslužni sedanji župnik Videmski.

Komaj se je vojska začela, dne 29. aprila 1859, uže smo spoznavali, da vojaki pogrešajo slavnega Radeckija, ki je dve leti poprej v Milanu bil umrl. Višji poveljnik fzm. grof Gyulay je svojo lepo armado tako nesrečno vodil, da je vojake

z groznim marširanjem raztepel in silno utrudil. Nasledek temu je bil, da o pravem času pa na odločilnem mestu ni imel zadosti vojakov pri rokah. Sicer je prhnil v Pijemonteško in laško vojsko potisnil pod kanone trdnjav Aleksandrija, Valenza in Lasale unkraj reke Po. Kajti Pijemontski bili so preslabi, da bi se mogli ustavljati našej armadi ter so čakali na Francoze. Ti pa so še drli delomo čez visoke planine Mont-Cenis proti Turinu, glavnemu mestu Pijemonteškega, in deloma po morji nad Genovo proti Aleksandriji. Namesto da bi bila naša armada porabila to, da je bila uže vsa zbrana, ter udarila hitro v Turin in Genovo, morala je stati v kalužnatem kotu med Vercelli, Valenzi in Paviji, t. j. med rekami Po, Sesia in Ticino celih 10 dni, to pa še v groznem deževju, blatu in kalužah. Ta dragoceni čas porabili so Francozi, ter svojo celo armado lepo na mirnem zbrali, uredili in s pijemonteško združili. To je bila velika, velika, osode polna nesreča za nas.

Grof Gyulay stoji in stoji naposled vendar ukrene sovražnika iti iskat, ker ga ta le ni hotel še napasti. Zato porine precej vojaštva unkraj reke Po proti Aleksandriji, tudi naš regiment je zraven. Naš poveljnik namreč misli, da hoče sovražnik proti Piacenci prodirati, in zato ukaže vojakom zapuščati Vercelli, Mortaro itd., ter se pomikati proti Paviji in Piacenci.

Dne 18. maja trčijo naši pri Montebello na Francoze pa ti odbijejo naš prvi napad; toda naših poditi nečejo, ampak ostanejo, kder so. Naši se močno čudijo tem bolje, ker dobijo povelje na nos na vrat hiteti v Pavijo nazaj. Vsled tega naš regiment pri Montebello niti v ogenj ni prišel.

Zakaj so pa naši morali nazaj, zakaj niso poskusili drugega napada na Montebello? Zato, ker so nas Francozi in Pijemontski uže bili prevarili. Kajti med tem ko smo mi v blatu in lužah mirno čepeli, ukazal je Napoleon skoraj vso svojo vojsko po železnici od Aleksandrije in Turina prepeljati v Vercelli potem pa hitro za našim brbotom nad zapuščeno Novaro in Magento mahati naprej v Milan.

Ko je grof Gyulay prevaro zasluhlil, bilo je uže prepozno. Francozi so pri Buffalori vdrli čez vodo Ticino in naše pri Magenti premagali, kolikor jih je ondi bilo. Naš regiment in jegov celi vojni oddelek je prepozno došel, čeravo je 36 ur neprestano marširal. Bitka pri Magenti, dne 4. junij 1859 bila je zgubljena in raztepeni regimenti so marširali nazaj do Mantove in Peschiere. Grof Gyulay pa je takoj bil odstavljen.

Vkljub tolikej nezgodi poskusijo svitli cesar še enkrat vojno srečo ter prevzamejo sami višje poveljništvo z novinci zopet dopolnjene armade. Sklenejo z njo dne 24. junija sovražnikom iti nasproti. Ali tudi ti sklenejo isti den napasti Avstrijane in tako pride do za nas jako nesrečne